

Prava deteta su ljudska prava

Svi pojmovi upotrebljeni u muškom gramatičkom rodu u ovom tekstu odnose se podjednako na lica muškog i ženskog roda.

VODIČ ZA ČITANJE

Opšti komentar br. 14 (2013) Komiteta za prava deteta

Najbolji interesi deteta kao pravo, princip i proceduralno pravilo

O čemu govori Opšti komentar br. 14?

Opšti komentar br. 14 tumači član 3. stav 1. Konvencije o pravima deteta, prema kome najbolji interesi deteta moraju biti od prvenstvenog značaja u svim aktivnostima koje se tiču dece.

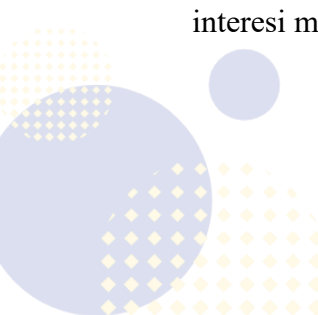
Komiteta objašnjava da najbolji interesi deteta nisu apstraktan ili unapred definisan pojam. Naprotiv, oni se utvrđuju u svakom pojedinačnom slučaju, kroz pažljivu procenu svih relevantnih okolnosti, uz puno poštovanje svih prava deteta garantovanih Konvencijom.

Posebna pažnja posvećena je obavezama država da uspostave jasne procedure, odgovarajuće procesne garancije i obrazložene odluke kojima se pokazuje na koji način su najbolji interesi deteta procenjeni i uzeti u obzir.

Zašto je ovaj Opšti komentar važan?

Princip najboljih interesa deteta predstavlja jedno od četiri opšta principa Konvencije o pravima deteta i jedno je od najčešće primenjivanih principa u zakonodavstvu, sudskoj praksi i radu svih institucija koje donose odluke o deci.

Ovaj Opšti komentar pokazuje da pozivanje na najbolje interese deteta nije dovoljno samo po sebi. Svaka odluka mora biti zasnovana na individualnoj proceni konkretne situacije u kojoj se dete nalazi, uz jasno obrazloženje kriterijuma koji su primenjeni i načina na koji su različiti interesi međusobno odmereni.

Ključne poruke

- Najbolji interesi deteta predstavljaju istovremeno pravo deteta, osnovni pravni princip i procesno pravilo.
- Ne postoje unapred određeni najbolji interesi koji važe za svu decu; oni se utvrđuju u svakom pojedinačnom slučaju.
- Procena najboljih interesa deteta mora biti individualizovana i zasnovana na konkretnim okolnostima svakog deteta.
- Odluke koje se tiču dece moraju biti obrazložene tako da bude jasno kako su najbolji interesi deteta procenjeni i uzeti u obzir.
- Procena najboljih interesa podrazumeva učešće deteta, poštovanje njegovih stavova i primenu odgovarajućih procesnih garancija, a u skladu sa razvojnim mogućnostima deteta.
- Najbolji interesi deteta moraju biti od prvenstvenog značaja u svim aktivnostima javnih i privatnih institucija koje utiču na decu.

Na šta posebno obratiti pažnju?

Posebna vrednost ovog Opšteg komentara jeste što detaljno objašnjava postupak procene i utvrđivanja najboljih interesa deteta. Komitet razlikuje procenu najboljih interesa od njihovog formalnog utvrđivanja i opisuje elemente koje treba razmotriti u svakom pojedinačnom slučaju.

Posebno su značajna objašnjenja koja se odnose na identitet deteta, očuvanje porodičnih odnosa, zaštitu i bezbednost, položaj dece u ranjivim situacijama, pravo na zdravlje, pravo na obrazovanje, kao i procesne garancije koje obezbeđuju pravilnu primenu ovog principa.

Ko treba da pročita ovaj Opšti komentar?

Ovaj Opšti komentar posebno je namenjen:

- sudijama, tužiocima i advokatima;
  - zaposlenima u centrima za socijalni rad;
  - organima starateljstva;
  - državnim organima koji donose zakone, politike i pojedinačne odluke koje se tiču dece;
  - zaposlenima u obrazovanju i zdravstvu;
  - policijskim službenicima;
  - organizacijama civilnog društva;
  - istraživačima i studentima;
- svima koji učestvuju u ostvarivanju i zaštiti prava deteta.

Najbolji interesi deteta nisu pretpostavka — oni se u svakom konkretnom slučaju moraju pažljivo proceniti, utvrditi i obrazložiti.

Posebno se dalje čitanje preporučuje:

- Konvencija o pravima deteta – posebno čl. 2, 3, 6, 12, 18, 20, 21, 37 i 40.
- Opšti komentar Komiteta za prava deteta br. 5 (Opšte mere primene Konvencije o pravima deteta).
- Opšti komentar br. 12 (Pravo deteta da bude saslušano).
- Opšti komentar br. 13 (Pravo deteta na slobodu od svih oblika nasilja).
- Opšti komentar br. 20 (Primena prava deteta tokom adolescencije).
- Opšti komentar br. 25 (Prava deteta u vezi sa digitalnim okruženjem).
- Fakultativni protokoli uz Konvenciju, kada su relevantni za zaštitu i ostvarivanje najboljih interesa deteta.

Ključna poruka

Najbolji interesi deteta nisu apstraktan pojam niti opšte načelo koje se primenjuje automatski. Oni predstavljaju pravo svakog deteta i moraju se pažljivo proceniti, utvrditi i obrazložiti u svakoj odluci koja ga se tiče, uz puno poštovanje svih prava garantovanih Konvencijom.

---

*Ovaj materijal objavljen je uz finansijsku pomoć Evropske unije. Za njegovu sadržinu odgovoran je isključivo Uzički centar za prava deteta i on nužno ne odražava zvanične stavove Evropske unije.

Svi pojmovi upotrebljeni u muškom gramatičkom rodu u ovom tekstu odnose se podjednako na lica muškog i ženskog roda.